

In gesprek...

Een onderzoek naar ondernemersvriendelijkheid en hoe de gemeente nóg beter kan samenwerken met ondernemers

Inhoud

1. Algemeen	3
1.1 Inleiding.....	3
1.2 Doel	3
1.3 Aanpak.....	3
2. Resultaten	5
2.1 Inleiding.....	5
2.2 Verwachtingen	5
2.3 De rol die is weggelegd voor de gemeente.....	5
2.4 Onderwerpen voor een samenwerking	5
2.5 MKB-onderzoek	6
2.6 Wat er al goed gaat.....	6
2.7 Verbeterpunten	6
3. Conclusies met bijbehorende acties	7
3.1 Ondernemersloket als eerste aanspreekpunt	7
3.2 Samenwerkingen stimuleren per thema	7
3.3 Persoonlijk contact werkt het beste	7
3.4 Ondernemersvereniging promoten	8
3.5 Minder regeldruk	8
3.6 Evenementenvisie opstellen en uitvoeren	9
3.7 Reputatie verbeteren.....	9
3.8 Goede zaken meer promoten.....	9
3.9 Kosten samen dragen	10
3.10 Aanbestedingen meer lokaal gunnen.....	10
3.11 Overige ideeën	11
4. Hoe nu verder?.....	11
Bijlage I. Met wie is gesproken	12
Bijlage II Infographic.....	14

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Ondernemers zijn belangrijk voor zowel de maatschappij als de gemeente. Zij zorgen namelijk voor een goede economie, werkgelegenheid, een betere levensstandaard en voorzien in de behoefte van inwoners¹. Daarnaast zorgen ze mede voor leefbare kernen en een levendig verenigingsleven waarbij sponsoring en noaberschap ook daadwerkelijk leeft. In Hof van Twente zijn zo'n 3.000 bedrijven gevestigd, variërend van klein ZZP'ers tot de grote werkgevers op de bedrijventerreinen. Al deze bedrijven bij elkaar leveren circa 15.000 arbeidsplaatsen op en zijn daarom van groot belang voor een gezonde gemeente².

Een optimale samenwerking tussen gemeente en ondernemers biedt meer mogelijkheden en geeft de ondernemers meer vrijheid voor ontwikkelingen. Hoewel de lijnen tussen politiek, ondernemers en de uitvoerende organisatie kort en effectief zijn, heeft de gemeente de ambitie om nog dichter naar elkaar toe te kruipen. Gemeente Hof van Twente wil nóg ondernemersvriendelijker worden. Dit onderzoek focust zich daarom op het vinden van 'de' optimale samenwerking. Daarbij wordt ook gekeken naar goede voorbeelden van andere gemeenten en organisaties.

1.2 Doel

De gemeente wil de bedrijven graag behouden, faciliteren en waar mogelijk helpen om zich te ontwikkelen en te groeien. Het doel van dit onderzoek is om 'de' ideale samenwerking te vinden tussen ondernemers en gemeente.

1.3 Aanpak

Door gesprekken te voeren met ondernemers, verschillende gemeenten en organisaties is een compleet beeld verkregen van de huidige situatie en wat de wensen en behoeften zijn. Als eerste stap werd geïnventariseerd welke projecten er al lopen in de gemeente Hof van Twente en in andere gemeenten. Vervolgens werden gespreksafspraken gemaakt met medewerkers van de gemeente, andere gemeenten, ondernemers en met instanties die zich bezig houden met de economie van gemeenten. Het onderzoek werd ingedeeld in twee rondes.

Ronde 1

In de eerste ronde werden gesprekken gevoerd met medewerkers van de gemeente Hof van Twente en met mensen die zich bezig houden met ondernemend Twente (zoals MKB-Nederland, Werkplein, Provincie Overijssel et cetera) en met diverse gemeenten. De vragen waren onder meer: Hoe ziet de ideale samenwerking eruit? Waar moeten we op letten en wat zijn valkuilen? Welke rol heeft de gemeente? Hoe worden we ondernemersvriendelijker? Kortom: wat zijn de ingrediënten voor een succesvolle gemeente op het gebied van ondernemen?

---

¹ <http://www.managing-it.nl/management/ondernemen/3-redenen-waarom-ondernemers-goed-zijn/>

² Bedrijventerreinvisie Hof van Twente 2017-2026

Ronde II

In de tweede ronde werd met ondernemers uit de gemeente gepraat en met andere gemeenten. Hierbij werd rekening gehouden met de antwoorden uit ronde I. Wat vinden de ondernemers belangrijk? Wat doet de gemeente op dit moment al goed? Wat mist er? Wat moeten we doen om ondernemersvriendelijker te zijn? Deze ronde richtte zich op het concretiseren van een samenwerking en specifiek de toepassing daarvan binnen gemeente Hof van Twente. In deze ronde werden ook ideeën opgehaald voor samenwerkingen in de gemeente.

In totaal is gepraat met 50 partijen. Dit zijn 8 instanties, 20 overheden en 22 ondernemers uit de Hof. Een overzicht met wie is gesproken, is te vinden in bijlage I. Tijdens diverse netwerkbijeenkomsten werd met nog meer ondernemers gepraat. De gegevens uit deze gesprekken zijn ook verwerkt in dit verslag. Tijdens de verslaglegging van dit onderzoek heeft MKB-Nederland ook het conceptrapport MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland verstuurd. Gegevens uit dat rapport zijn in dit verslag vertaald naar concrete actiepunten.

Tijdens de looptijd van dit onderzoek zijn al diverse actiepunten uitgevoerd. Denk aan een informatieavond over aanbestedingen, een project rondom integraal werken, een welkomstpakket voor nieuwe ondernemers in de Hof, met daarbij extra aandacht voor het ondernemersloket. Verderop in dit verslag wordt aan deze acties meer aandacht besteed. Bij dit verslag hoort ook een infographic, zie bijlage II.

2. Resultaten

2.1 Inleiding

De mensen met wie is gesproken zijn over het algemeen goed te spreken over de gemeente, maar weten ook verbeterpunten te benoemen. Hoewel elke ondernemer andere wensen heeft, komen toch veel antwoorden overeen. Ook andere gemeenten hebben een goede kijk op de wensen van ondernemers. Hieronder worden eerst de verwachtingen besproken en de rol die de gemeente aan zou moeten nemen. Alle opmerkingen zijn verwerkt zonder een beoordeling over hoe het op dit moment gaat. Als laatste worden de goede punten en verbeterpunten benoemd.

2.2 Verwachtingen

Ondernemers verwachten van een goede gemeente dat er persoonlijk aandacht voor ze is. Het is belangrijk dat de gemeente zonder oordeel luistert naar de ondernemers en met hen meedenkt. Door te luisteren kan het beleid ook beter afgestemd worden op de ondernemers en kunnen mensen aan elkaar gekoppeld worden voor een (nieuwe) samenwerking. Ook is het belangrijk dat de gemeente betrouwbaar en snel is. Actiegericht werken moet hoog in het vaandel staan, waarbij aandacht is voor maatwerk. Een veel gehoorde opmerking is dat 'de gemeente in elk geval niet in de weg moet zitten'. Men beseft anderzijds ook dat de gemeente soms een lastige positie heeft. Aan de ene kant moet er namelijk duidelijkheid worden geschept door middel van beleid, maar aan de andere kant verwacht men maatwerk. Hier zit een zeker spanningsveld omdat de gemeente snel moet inspelen op de steeds veranderende vraag én ook betrouwbaar moet zijn en alle belangen moet behartigen. Gemeenten benoemen allemaal dat regels er dus niet zijn om te pesten.

2.3 De rol die is weggelegd voor de gemeente

Daarnaast is gesproken over de rol van de gemeente tijdens een samenwerking. Vanzelfsprekend is deze rol steeds anders en verschilt de rol per project én per moment. Toch wordt de faciliterende rol het meest genoemd. "Laat ondernemers maar lekker ondernemen; de gemeente moet voor goede randvoorwaarden zorgen." Daarnaast is ondersteunen, stimuleren, initiëren, aanjagen en verbinden ook een rol die de gemeente wisselend aan moet nemen.

Voor sommige, innovatieve ideeën moet de gemeente juist voorloper en inspirator zijn. Dit geldt voornamelijk voor de wat lastigere onderwerpen zoals duurzaamheid, energie of wat concreter, de Presentatielader Sociaal Ondernemen (PSO). Van een gemeente wordt verwacht dat ze het goede voorbeeld geeft en daarmee ondernemers motiveert.

2.4 Onderwerpen voor een samenwerking

De onderwerpen waarin men wil samenwerken zijn heel uiteenlopend. Ondernemers denken soms heel erg micro en denken dan niet verder dan bijvoorbeeld de bloembakken in de eigen straat. Soms wordt er heel idealistisch gedacht zoals de wens om het meest duurzame bedrijventerrein van Nederland te worden. Net als elke ondernemer een ander belang heeft, heeft ook elke kern zijn eigen identiteit. Deze

kernen willen gelijk behandeld worden, maar hun wensen en behoeften verschillen ook. Daar moet ook rekening mee gehouden worden. Kortom, maatwerk is ontzettend belangrijk evenals de korte lijnen.

Onderwerpen voor een samenwerking die ondernemers aanspreken zijn onder andere: duurzaamheid; energietransitie; mobiliteit; werkgelegenheid; aanbesteden.

2.5 MKB-onderzoek

Met het oog op het MKB-onderzoek is het belangrijk dat de gemeente laat zien wat ze allemaal voor ondernemers doet. Daarnaast zijn er verschillende taken die helpen om MKB-vriendelijker te zijn namelijk: weinig regeldruk, aanwezigheid van een ondernemersloket, structureel overleg met het bedrijfsleven, snelheid van betaling, investeringen in bedrijventerreinen en een lage OZB³.

2.6 Wat er al goed gaat

Uit de gesprekken is gebleken dat gemeente Hof van Twente het al goed doet op het gebied van ondernemersvriendelijkheid. De verschillende partijen met wie gesproken is, waren positief over de gemeente en in het bijzonder over de medewerkers van Economische Zaken. Zij worden gezien als betrokken, betrouwbaar, ondernemend en deskundig. Ondernemers vinden het persoonlijke contact prettig. De wekelijkse collegebezoeken worden bijvoorbeeld erg gewaardeerd.

2.7 Verbeterpunten

Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten besproken. Over de snelheid van de gemeente zijn niet alle ondernemers te spreken en veel andere gemeenten weten ook dat de regeldruk een knelpunt is. Ook wordt vaak benoemd dat successen te weinig naar buiten worden gebracht en de accountmanager bedrijven bekender moet worden. Hoewel de gemeente in de loop der jaren steeds beter wordt beoordeeld, wordt in het MKB-onderzoek geadviseerd om meer begrip te tonen voor ondernemers.

Hieronder staat een balans tussen een top vijf van goede en verbeterpunten:

5 dingen die goed gaan: <ul style="list-style-type: none"> - Hele gemeente toegankelijker dan vroeger - Deskundigheid en betrouwbaarheid - De Economische Werkgroep - Contact met de accountmanager bedrijven - Gesprekwilligheid van de gemeente	5 dingen die beter kunnen: <ul style="list-style-type: none"> - Regeldruk - Lokaal aanbesteden - Ontbreken van een evenementenvisie - Bekendheid van accountmanager - Trots uitstralen; goede samenwerkingen meer onder de aandacht brengen
---	---

³ <https://www.mkb.nl/MKBvriendelijkstegemeente>

3. Conclusies met bijbehorende acties

3.1 Ondernemersloket als eerste aanspreekpunt

Het ondernemersloket, en specifiek de accountmanager bedrijven, is het eerste aanspreekpunt voor ondernemers. Daarom zijn de korte lijnen binnen het gemeentehuis erg belangrijk. Het is de taak van de accountmanager om te luisteren, interpreteren en daarop een actie uit te voeren door linken te leggen. Vaak gaat het bij contact met ondernemers om de vraag om duidelijkheid. Een ondernemer wil vaak alleen maar weten waar hij of zij aan toe is. Uit de eerste resultaten van het MKB-onderzoek blijkt dat van de respondenten, maar 51% weet dat de gemeente een accountmanager bedrijven heeft. Terwijl van degene die wel contact hebben, 86% dit als positief tot zeer positief ervaren (met een score van 4,3 van de 5).

Actie. Het ondernemersloket zichtbaarder maken voor alle ondernemers. Er is inmiddels een flyer gemaakt van het ondernemersloket. Ook is er een welkomstpakket gemaakt voor nieuwe ondernemers in de Hof. De eersten zijn uitgedeeld in de Week van het Ondernemen tijdens het startersontbijt. Deze middelen en bijeenkomsten moeten bijdragen aan een betere zichtbaarheid van de gemeente en de goede toegankelijkheid benadrukken.

3.2 Samenwerkingen stimuleren per thema

Hof van Twente heeft zes kernen met elk een eigen identiteit. Hoewel de samenwerking tussen de kernen niet altijd even goed gaat, weten de ondernemers elkaar steeds beter te vinden. Vanuit alle kernen verenigen de ondernemers zich steeds vaker in bijvoorbeeld het Ondernemersplatform of in projecten zoals de Hofpas. Daarom is het belangrijk om naast de overleggen met ondernemersverenigingen, ook thematisch te overleggen. Daarnaast moet er vanuit de gemeente meer aandacht zijn voor de ondernemer die (bewust) geen lid is van een vereniging. Dit kan onder andere met themabijeenkomsten.

Actie. Vaker themabijeenkomsten organiseren. De eerste bijeenkomst staat gepland op 31 januari 2019, waar mobiliteit centraal staat. Ook zou het een goed idee zijn om één keer per maand een ondernemerscafé te houden in telkens een andere kern voor een inloop-vragenuurtje. Het is dan wel belangrijk om elke ondernemer aan te spreken, in plaats van alleen de ondernemersverenigingen.

3.3 Persoonlijk contact werkt het beste

Persoonlijk contact werkt het beste in elke samenwerking. Alle partijen kunnen dan hun eigen standpunt en situatie toelichten. Het integraal benaderen van een vraagstuk wordt daarom vaak genoemd door andere gemeenten. Alle medewerkers van de gemeente die betrokken zijn bij het proces worden dan op voorhand al meegenomen in een project. Een voorbeeld van zo'n integrale benadering is een bedrijfsverhuizing van een bedrijf in Goor. De eigenaar kwam zijn toekomstplannen toelichten aan het college en vijftien medewerkers van de gemeente die er vanuit een besluitvormende of adviserende rol mee te maken kregen. Zij konden rechtstreeks kennismaken met de ondernemer en zijn plannen en hem daarover vragen stellen. Na deze ontmoeting vervolgde het proces zoals gebruikelijk.

Actie. Structureel projecten op een integrale manier aanpakken. Door het op deze

manier aan te pakken kunnen medewerkers persoonlijk kennismaken met een ondernemer en vanaf het eerste moment meedenken. Deze korte lijnen kunnen miscommunicaties en teleurstellingen later in het proces voorkomen.

3.4 Ondernemersvereniging promoten

Overschat je als gemeente niet; veel ondernemers zien de gemeente niet als partner. Voor enkele ondernemers een gemis, maar voor de meesten een bewuste keuze. Sommigen willen gewoon blijven ondernemen en vinden alles prima zolang de gemeente hen maar niet in de weg zit. De meer betrokken ondernemers hebben veel contact met de gemeente, zien de gemeente meer als partner en willen ook actiever meedenken over beleid. Dit gebeurt voornamelijk in de Economische Werkgroep. De voorzitters van elke ondernemersvereniging en het college overleggen daarin over diverse thema's en stellen samen speerpunten op. Om zoveel mogelijk ondernemers in dergelijke samenwerkingen tegemoet te komen, is het wenselijk dat ondernemers lid zijn van een ondernemersvereniging. Via een ondernemersvereniging kan de gemeente beter en sneller samenwerken dan met individuele ondernemers. Uit de eerste resultaten van het MKB-onderzoek blijkt dat van de respondenten, 58% geen lid is van een ondernemersvereniging.

Actie. Ondernemers verleiden om lid te worden van een ondernemersvereniging. Door nieuwe ondernemers in de Hof persoonlijke aandacht te geven kan daar al een begin mee worden gemaakt. Tevens zou het goed zijn om ondernemers persoonlijk aan te schrijven of te bezoeken, of een korting te geven op lidmaatschap.

3.5 Minder regeldruk

De bureaucratie van gemeenten wordt als minpunt ervaren. Ondernemers vinden dat de besluitvorming rondom onder andere vergunningen te lang duurt. "Liever een 'nee' binnen een week, dan een 'misschien' na zes weken". Gemeenten weten dat regelgeving en regeldruk(ervaring) een knelpunt is. De gemeente Noordoostpolder heeft bijvoorbeeld uitgelegd hoe de regelgeving werkt door aan de voorkant uit te leggen wat er nodig is voor een vergunning. Op die manier wordt de regeldrukervaring verbeterd⁴. Ook gemeente Hof van Twente zet zich in om de regeldruk te verminderen. Uit het MKB-onderzoek blijkt 23% dit maar te weten. Recent nog is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder vergunningaanvragers (waarvan 82 ondernemers). Het vooroverleg tussen de gemeente en aanvrager bleek zeer goed te worden gewaardeerd. Dit vooroverleg krijgt een cijfer 8; het proces een 7 en de communicatie over het proces ook een 7⁵.

Actie. De dienstverlening rondom vergunningverlening meer bekendmaken en deze dienstverlening structureel blijven verbeteren. Hoewel de vergunningaanvragers in het onderzoek tevreden waren, kwam dit niet naar voren in het MKB-onderzoek. Hier is dus nog winst te behalen.

---

⁴ <http://ontslakkengemeente.nl/?p=713>

⁵ Publieksrapport kwaliteit vergunningverlening (Gemeente Hof van Twente, november 2018)

3.6 Evenementenvisie opstellen en uitvoeren

Een evenementenvergunning blijft lastig. Ondernemers willen een medewerker van de gemeente die ze helpt met het invullen van zo'n vergunning. Dit kan echter niet, omdat diezelfde gemeente ook toetst. Bij de gemeente Montferland werkt een evenementencoördinator die het aanspreekpunt is voor evenementenorganisaties. Ook zij helpt niet met het aanvragen van een vergunning. Wel zet deze gemeente een subsidie op om organisaties te helpen met het (eenmalig) aanvragen van zo'n vergunning. Een verkeersplan bleek bijvoorbeeld een lastig onderdeel te zijn van een evenementenvergunning. De subsidie kan gebruikt worden om zo'n plan te (laten) maken, waarmee ze jaren vooruit kunnen.

Daarnaast missen sommige lokale ondernemers een evenementenbeleid of -visie. Niet omdat men regels mist, maar omdat men een duidelijke stip op de horizon wil.

Evenementen houden namelijk de leefbaarheid op peil en stimuleren wonen en recreëren. Een visie is ook goed voor de spreiding van de evenementen.

Actie. Maak een evenementenvisie. Verder zou een evenementencoördinator de evenementen een boost kunnen geven. Als laatste kan het idee voor een subsidie verder uitgezocht worden. Omdat HofMarketing in het leven is geroepen om wonen, werken en recreëren in de Hof te stimuleren, is dit een mooie taak voor HofMarketing.

3.7 Reputatie verbeteren

Ondernemers kennen 'de gemeente', maar beseffen zich ook dat iedere individuele medewerker daar een rol in speelt. De ene medewerker is toegankelijker dan de andere. Eén medewerker kan de reputatie van de hele gemeente schaden. Een verzoek kan bijvoorbeeld worden afgewezen om vele redenen, maar er is een groot verschil in hoe de boodschap gebracht wordt. Als een verzoek bijvoorbeeld niet gehonoreerd wordt, maakt het een positief verschil als er vervolgens een alternatief geboden wordt. Het wordt daarnaast erg gewaardeerd om net wat meer te doen dan gevraagd wordt. Er is vooral winst te halen bij de ondernemers die de gemeente niet goed kennen. Ervaringen uit het verleden maken dat ondernemers soms nog denken dat er niks mogelijk is. Hoewel veel ondernemers benoemen dat er tegenwoordig meer mogelijk is, weet nog niet elke ondernemer dit. In diverse andere gemeenten hebben ambtenaren een workshop 'de ondernemende ambtenaar' gevolgd, die zich vooral richt op de klantgerichte dienstverlening richting inwoners en ondernemers.

Actie. Opzetten en (laten) uitvoeren van een workshop 'de ondernemende ambtenaar'. Dit zou de reputatie van de gemeente kunnen verbeteren.

3.8 Goede zaken meer promoten

Om de reputatie te verbeteren, zou de gemeente meer trots moeten uitstralen. Er gaan al veel dingen goed, maar dit wordt soms te weinig uitgedragen. Denk aan het onderzoek over vergunningverlening. Volgens de ondernemers moet de gemeente de mooie samenwerkingen en goede berichten meer uitdragen. Dit kan de gemeente als aantrekkelijke vestigingsplaats meer op kaart zetten. In andere gemeenten doen ze dat onder andere met marketingactiviteiten. In Emmen hebben ze bijvoorbeeld 'Embassadeurs'; ondernemers die zeer te spreken zijn over de regio Emmen. In Raalte is de gemeente als aantrekkelijke vestigingsplaats gepromoot door een promofilm 'Made in Raalte'.

Actie. Goede ontwikkelingen of behaalde resultaten meer naar buiten brengen en de Hof op de kaart zetten als aantrekkelijke vestigingsplaats. In januari 2019 wordt een bidboek uitgegeven dat meer trots uitstraalt richting potentiële ondernemers. Daarnaast is het ook goed om de bestaande ondernemers continu op de hoogte te houden van de (samen) behaalde resultaten. Succes delen dus, via traditionele en sociale media en de ondernemersnieuwsbrief. Dit is naast een taak voor het ondernemersloket, ook een mooie taak voor HofMarketing.

3.9 Kosten samen dragen

Over de verdeling van kosten is bij zowel de ondernemers onderling als met de gemeente vaak discussie. Cofinanciering is vaak een optie omdat dit zorgt voor minder kosten en meer betrokkenheid van de partijen die geld inleggen. Andere gemeenten lossen dit geld-dilemma ook op door alleen aan de start van een project mee te betalen. Na een aantal maanden trekt de gemeente de stekker eruit en zou het project rendabel moeten zijn.

Een Bedrijven Investeringszone (BIZ) is een goed middel om samen te werken aan het verbeteren van een winkelgebied of bedrijventerrein. BIZ-activiteiten kunnen leiden tot aantrekkelijke evenementen, extra veiligheid en betere bereikbaarheid. ‘Freeriders’ maken door de verplichting van betaling geen kans⁶. In Goor is vorig jaar geprobeerd een BIZ te organiseren, maar heeft tijdens de stemming de verplichte tweederdemeerderheid niet gehaald. Die poging heeft wel gezorgd dat ondernemers in het centrum met elkaar in gesprek zijn gegaan en sterke gezamenlijke doelen hebben opgesteld. Waarschijnlijk wordt er in 2019 een nieuwe poging gedaan.

Actie. Zet een BIZ op in elke kern die daar behoefte aan heeft. Vanwege de stemming is het wel belangrijk om van te voren actief te lobbyen.

3.10 Aanbestedingen meer lokaal gunnen

Ondernemers benoemden dat een goede gemeente lokaal opdrachten gunt. Gemeente Rijssen-Holtten doet dat bijvoorbeeld heel goed en dat wordt door de ondernemers heel goed beoordeeld. Een terecht punt van een aantal ondernemers in Hof van Twente is dat de inkoopkalender op de website slecht werd bijgehouden. Dit is direct opgepakt en intern opgelost. De inkoopkalender wordt nu (weer) elke twee maanden bijgewerkt. Om meer lokaal aan te besteden, heeft de gemeente Raalte een bedrijvenregister geopend (naar idee van Businessclub Steenwijkerland). Om beter inzicht te hebben in wat lokale bedrijven bieden, kan een bedrijvenregister uitkomst bieden. Daarin kunnen bedrijven die opdrachten willen doen, zichtbaarder zijn voor inkopers van zowel de gemeente als voor ondernemers onderling. Tijdens de informatieavond aanbesteden in de Week van het Ondernemen van de gemeente Hof van Twente, heeft de gemeente Raalte dit register toegelicht.

Actie. Een bedrijvenregister opzetten voor Hof van Twente indien ondernemers hier behoefte aan hebben. Tijdens de informatieavond aanbesteden is met de ondernemers verkend of dit een goed idee is voor de Hof. Het idee wordt verder opgepakt door de Economische Werkgroep.

---

⁶ <https://bedrijveninvesteringszone.biz/waarom-een-biz/>

3.11 Overige ideeën

Hieronder een greep uit de ideeën van ondernemers en andere gemeenten, gegroepeerd met wie kan worden samengewerkt:

Samen met ondernemers:

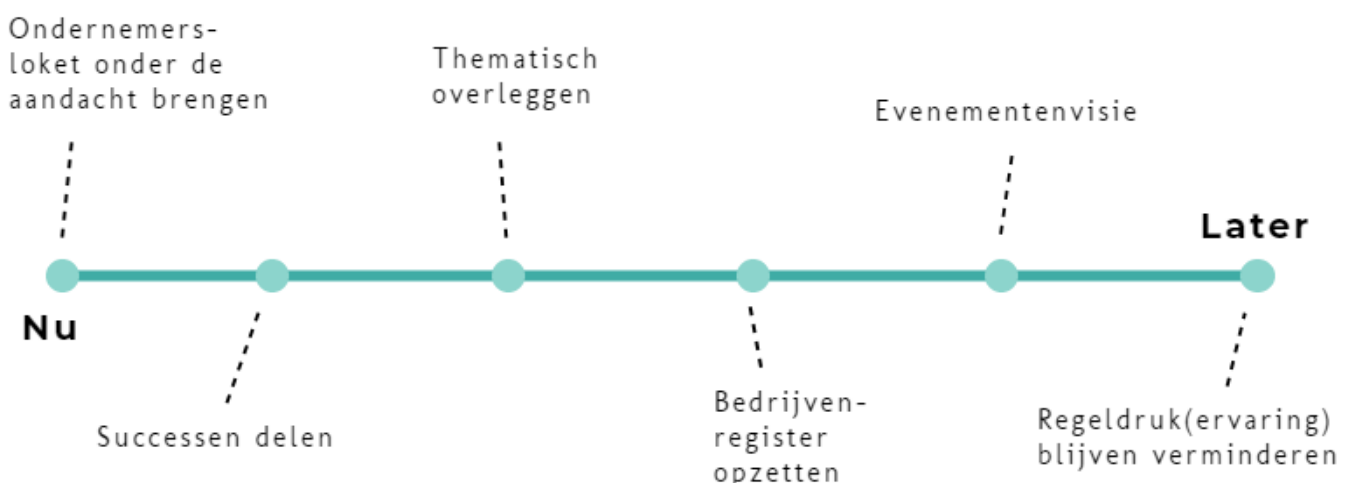
- Duurzaamheid verder uitbouwen en ondernemers helpen rondom keuzes, trajecten en subsidies.
- Een F1; een fietsnelweg in de Hof naar het idee van de F35 die van Nijverdal tot Enschede ligt.
- Ludieke acties organiseren met en voor ondernemers; een netwerkbijeenkomst waarin het draait om de relatie. Zoals een pubquiz of sporttoernooi.

Intern:

- Structureel overleg met bedrijfsmakelaars, zodat wensen en behoeften beter in kaart worden gebracht.
- Ruimte om lokaal uit te breiden in plaats van alleen op het industrieterrein in Goor. Vaker de behoefte per kern peilen en de mogelijkheden onderzoeken.
- Volgens het MKB-onderzoek wordt minder goed gescoord op 'waar krijgen voor uw geld'. Dus: lagere Ontroerende Zaakbelasting en meer betaalbare kavels op maat.
- Contactpersonen beter in beeld brengen, dit is al gebeurd in de vorm van een flyer van ondernemersloket, maar dit kan verder uitgebreid worden op bijvoorbeeld de website.
- Uitbreiden van de ondernemersnieuwsbrief, 51% van de ondernemers wil digitaal op de hoogte worden gehouden.

4. Hoe nu verder?

De concrete ideeën, opgehaalde informatie en voorgestelde acties kunnen worden uitgevoerd, natuurlijk in samenwerking met de ondernemers. Hieronder staat een tijdlijn met acties die direct aandacht verdienen en die later uitgevoerd kunnen worden.

Bijlage I. Met wie is gesproken

Naam	Organisatie / bedrijf
Albert Jan Kruiter	Publieke waarden
Aleid Diepenveen	Regio Twente
Anne Scheurink	Extend
Anne-Marie Quinten	Werkplein
Annemieke Post	ProcesMatch
Bart Wiegerinck	Auto Wiegerinck + Goor Collectief
Ben en Johanna van Bel	ZiT & JOOS
Cor Barend	Gemeente Lochem
Emma Briggs	Gemeente Eindhoven
Ellen te Riele	Mail me nu
Esther Borre	Nijland Sevice
Etienne Vermeulen	Gemeente Lingewaard
Frans Schuitemaker	Ondernemersplatform Hof van Twente
Ger Pasman	Gemeente Hardenberg
Gerdie de Vries	Winst Projecten + MKB Regio Twente
Gerjan Bremmer	Ondernemend Twente
Hans Bakker	MKB Nederland
Harry Eggels	Ravenhorst camping + OV Diepenheim
Henri Tjhuis	TG Koeriers
Henry Blankenhorst	Plus Blankenhorst
Herman Rupert	Rupert Accountants
Herman Timmersmans	Stichting Clok
Jan Meen	Bakkerij Meen
Jan Thale Haandriksman	Ondernemend Markelo
Jan Wessels	Gemeente Barneveld
Jon Klein Breteler	Bazar van Jon
Klaas Korterink	Provincie Overijssel
Linda Leus	IKC Bentelwijz
Maarten van der Kolk	Gemeente Hof van Twente
Macha Haerkens	Gemeente Raalte
Marcel Jongmans	Gemeente Hof van Twente
Marcia Vissers	Gemeente Eindhoven
Marinus Aaftink	Herberg de Pol

Marjon Lingbeek	Gemeente Emmen
Martijn Tuinte	Tuinte groep + SIO
Mylene Hodzelmans	Gemeente Breda
Nicole Efftink	Effinkt mode + DOV
Nils Waanders	Waanders ontwerp
Patricia Klunder	LaMoetie
Peter Schalkwijk	Gemeente Hof van Twente
Pieter Nijland	Gemeente Raalte
Regina van de Berg	Gemeente Apeldoorn
Sandra de Boer	Stichting Clok
Sharon Leuveld	ROZ
Ton Besling	Herberg de Pol
Vera Hakenberg	Gemeente Rijssen-Holten